

ПРО ПРОФЕСІЮ ТА ПОКЛИКАННЯ ЕКОНОМІСТА

У ХХ в. студенти-економісти отримували в ВНЗ знання відповідно до так званого компетентного підходу. Це означає, що не слід перенавантажувати студента «непотрібним знанням», а необхідно навчити його конкретним навичкам, наприклад: проводити мінідослідження ринку, готувати аналітичні листи, заповнювати документи, спілкуватися з працедавцем і т. д., отримати компетенції, які дозволили б йому ефективно побудувати свою кар'єру після навчання та поповнити товариство економістів-технократів. «Всеядність» економістів у такому випадку стає джерелом посилення влади некомпетентних політиків, і вся роль економістів зводиться до перерозподілу за визначену платню доходу на користь олігархів за рахунок держави.

Але самостійна позиція професіонала з питань економічної політики несумісна з технократом, який робить те, що йому кажуть. Чим більше студент орієнтований на отримання компетенцій, тим менше уваги та значення він приділяє реалістичності та релевантності економічної теорії як фундаменту своєї професії. У дійсності професія економіста потребує як фундаментальних знань з основних економічних дисциплін, так і багатого практичного досвіду, який накопичується на протязі всього життя. В багатьох галузях наукових досліджень можливі відкриття в дуже ранньому віці. Та вчений-економіст може відбутися тільки у зрілому віці. Дж. М. Кейнс писав: «Хіба в інтелектуальному плані економічна теорія не є дуже легкою дисципліною в порівнянні з вищими розділами філософії і чистої науки?... Проте добрі або хоч би компетентні економісти зустрічаються надзвичайно рідко. Парадокс цей пояснюється, зазвичай, тим, що економіст вищої проби повинен володіти рідкісним поєднанням безлічі здібностей. Він повинен володіти величезним об'ємом знань у самих різних галузях і поєднувати в собі таланти, які рідко поєднуються в одній особі» [1]. Економіст має відчувати грошові потоки, гарно розуміти закони роботи грошей.

Криза сучасної економічної теорії, а також адекватності економічної освіти пов'язана з тим, що часто економіста вчать економіці люди, що або не мають про неї ніякого уявлення, або мають його на рівні здорового глузду, або ж що мають про неї помилкове уявлення. «Сучасна економічна теорія не має права претендувати на те, що вона здатна породжувати «титанів», і визнати, що здатна породжувати лише «клерків» економічної думки» [2]. У багатьох країнах відбувається істотний спад цікавості до економічної теорії із-за її неадекватності і того, що її вивчення відводить від дослідження економічних проблем до вирішення математичних завдань, що не мають ніякого практичного сенсу. Природа економічних процесів і явищ, а також оволодіння економічним мисленням, що дозволяє зрозуміти їх суть, не отримують належної уваги в більшості провідних ВНЗ світу. У статті С. Р. Моїсєєва «Проблеми формалізації макроекономіки» приведені дані, що показують падіння престижності економічної освіти за останніх 50 років [3]. Одну з причин цього сформулювала Комісія з докторського утворення Американської економічної асоціації: «економічна освіта озброює хорошими математичними навичками та інструментами аналізу, проте не дає розуміння економічних проблем і інститутів». Тобто, економістів учать моделювати те, природу чого вони не розуміють.

Проаналізувавши питання про суть професії економіста у сучасному суспільстві, можна сформулювати основні риси економіста, який відноситься до своєї професії не тільки як до джерела добробуту, але й і як до покликання. Духовний сенс професії економіста у тому, щоб:

- не йдучи від дійсності в математичні моделі, бути здатним дати відповіді на виклики часу;
- служити істині, а не поточній політичній кон'юктурі;
- розуміти економіку не як ряд статичних категорій, а як динамічний процес;
- розглядати проблеми, що хвилюють суспільство, а не тільки емпіричні факти;
- досліджувати сенс, який вкладають у свою діяльність індивідууми.

І все таки головна задача економіста у тому, щоб висвітлювати те, що лежить в основі економічних процесів.

Необхідно розвернутися до «філософії економічної діяльності», про яку говорив Л. фон Мізес: «Економічна наука... є філософією людського життя і діяльності і стосується всіх і кожного, енергією цивілізації і людського існування. Мало хто здатний внести значний

внесок до економічного знання. Але всі розумні люди повинні ознайомитися з ученням економічної теорії. У нашу епоху в цьому полягає головний громадянський обов'язок» [4].

Література

1. *Маршал А.* Основания экономической науки [предисловие Дж. М. Кейнса; пер. с англ. В. И. Бомкина и др.] — М.: Эксмо, 2007.
2. *П. В. Усанов* Экономист как призвание и профессия // TERRA ECONOMICUS (Экономический вестник Ростовского государственного университета). — 2009. — Том 7. — № 3.
3. *Моисеев С. Р.* Макроэкономика. — М.: КНОРУС, 2008.
4. *Мизес Л.* Человеческая деятельность: трактат по экономической теории / пер. с англ. А. В. Куряева. — Челябинск: Социум, 2005.

Вітлінський В. В., д-р екон. наук, зав. кафедри, професор
Наконечний С. І., канд. екон. наук, професор
Наконечний Т. С., канд. екон. наук

ДО ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ

Добре відомі твердження визнаних у світі вчених з приводу використання математики у людській діяльності: в кожній галузі стільки науки, скільки в ній математики, або в кожному знанні стільки істини, скільки в ньому математики.

Всі основні науки теоретико-економічного блоку спираються на математичне моделювання. Це надає їм додаткової точності, строгості щодо систематизації та осмислення фактів, їх теоретичної інтерпретації, орієнтованої на істинність та її максимально можливе втілення.

Людський розум здатний до абстрагування, що дає можливість надати мисленню більш точної форми, сформулювати принципи та інструментарій математичного моделювання, яке є універсальною методологією і методом наукового пізнання та управління економічними системами. Суть цієї методології поля-